1869. XIV évfolyam. **57-dik szám.** **Szombat, május 15.**

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési dij:
Egész évre . . . . . 12 frt. o. é.
Félévre . . . . . 6 „ „ „
Évnegyedre . . . . . 3 „ „ „
Egy hóra . . . . . 1 „ „ „

Szerkesztői szállás:
belső szénutcza **131.** szám.

Kiadó hivatal:
középutcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij:
öt hasábos garmond sorért 1-szőr 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij.

Hirdetések felvétetnek:
Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
„ Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utcza 60 sz.)

Nyilttéri czikkek
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

ERDÉLYI MÚZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten május 14-kén esti 7 ó. — p.
Érkezett Kolozsvárra május 14 én esti 11 10 p.

Tegnap olvastatott fel a képviselőházban a huszadikán tárgyalandó negy válaszfelirati javaslat: a bizottmányé, a balderéké, a szélsőbalé és a Mileticsé, ez utóbbi nemzetiségi szempontból indul ki. Császár Bálint interpellálta a kormányt: van-e tudomása a Fogarasvidéki alkotmánysértő állapotokról, a daco-román reactio törekvéseiről, és minő intézkedéseket teend a rendreutasitás érdekében? Kiadatott a belügyminiszternek.

Iskola az államban.

Quid leges sine moribus?
Vanae proficiunt.
Horatius.

I.

A legrégibb időben, a nevelés és oktatás a házi élet körére szoritkozott. Papságtól, s önkényuralomtól függő országokban keletkeztek először iskolák, elökelök s papok fiai számára; az oktatás azon szellemben fejlesztetett, a mint az iskolákat alapitó érdeke kivánta. Mózes egyiptomi papi iskolában, Cyrus udvari növelö intézetben nyertek oktatást; Spartában Lycurgus törvénye szerint a népnevelést az állam vezette, Rómában is voltak, a császárok korában, császári iskolák; de a nép tudatlanságban maradott. A kereszténység idejében először papok kezére került az oktatás, s ennek következtében az iskolaügy vezetése a közép korban is, mintegy öröklött jog, papok kezén maradott, mert akkor a tanügy vezetésére csak ök voltak képesitve.

A reformatio az iskolaügyre is kiterjesztette jótékony hatását, számos hitfelekezeti iskolákat állitott elő, mert a protestantismus önerején alakult, fejlödött, iskoláit maga alapitotta, maga igazgatta s tartotta fenn; jelesen Erdélyben, nem véve ki azokat is, melyek fejedelmi alapitványokkal láttattak el, hitfelekezetiek, melyeknek birtoka felöl, azok közé számitva a falusi népiskolákat is, az 1791-ki 55-dik törvényczikk által Erdélynek minden bevett vallásos hitfelekezetei biztositattak: nagyon természetes tehát azon ösztönszerü vonzalom és féltékenység, melylyel iskoláik, mint szellemi szülötteik iránt, a hitfelekezetek viseltetnek.

Azon kor, midön politikai jogokkal ruháztatnak fel oly népek, melyek addig azt nélkülözték, nehéz időszak; mert oly népet, melynek több szabadság jutott részébe, mint a mennyit müveltsége elbir, nehéz belészoktatni azon érzelmekbe s tapasztalatokba, melyek az alkotmányos jogok helyesen felfogott gyakorlatára szükségesek, és a népeknek körülményei, melyek a politikai jogokba részeltetésöket megelözték, politikai születésöket kisérték, kifejlésöket elösegitették: befolyással vannak politikai pályájokra, s kérdeni kell: vajjon azon szeretetlenségnek, melylyel az egyesült magyarhonbeli különböző ajku nemzetiségek töredékei a magyar faj ellen viseltetnek, azon elöitéleteknek, melyek Magyarország alkotmányos szerkezete és ujonnan átalakitott törvényei ellen magoktartásukban, erkölcseikben nyilvánulnak, okai rugói egyebütt hol lennének feltalálhatók, mint történelmi multjok emlékeiben, mint a felszabadulás után politikai új életök fejlesztésére, az önkényuralom alatt befolyással volt körülményeikben; hát még a nyelv különbség mekkora eszköz arra, hogy a különböző faju népeket ugyanazon egy államélet kapcsában egyik a másika ellen kül hatás által élesztett feszültségben, az alkotmányos új törvényekkel elégületlen érzületben tartsa!

Midön tapasztalnunk kell, hogy a nép a szabadság fogalmát ugy értelmezi a gyakorlatban, hogy az abban áll, miszerint nekie szabad a más nemzetiségek elnyomására törekedni, az ö fogalma szerint szabadnak lenni annyit tesz, mint kibujni a társaság kötelékei alól; midön az alkotott törvényeket olyanoknak tekinti, melyek öt nem kötelezik, söt oly felfogással bir, hogy azok az ö elnyomására vannak intézve s midön azt kiabálja, hogy az államhatalom az ö megrontására törekszik; hogy el van nyomva, mert az államhatalom kezelésébe népessége aránya szerint be nem folyhat; ily körülmények közt vajjon elégségeseknek lehet-e tartani a meghozott legüdvösebb törvényeket arra, hogy az alkotmányos életet a nép szivébe meggyökereztessék? Bizonnyal a népek ily magoktartása az alkotmányos új törvényekkel szemben annál veszélyesebb, mivel a pártok emberei, a nép- és egyesek szenvedélyeiből gyüjtik politikai tökéjöket, mindig felhasználják ezeket kitüzött czéljokra, melynek czége alatt küzdenek.

Majd, ha felvilágosodik a nép arról, hogy a magyar új alkotmány czéljául azt tüzte ki, hogy a különböző ajku minden honpolgárok egyéni, nemzetiségi, vallásos szabadságát, egyenlöségét, testvériségét, az egyének politikai jogosultságát megvalósitsa, hogy az államhatalom kezelése nem uralom gyakorlat, csak eszköz az állam kitüzött czélja megvalósitására; hogy azon eljárása a törvényhozó hatalomnak, mely szerint az állam hivatalos kormánynyelvéül a hazai élönyelvek közül azt kivánja alkalmazni, mely az állam politikai egységének érdekében fekszik, melynek ismeretét a külön ajkuak közt a müveltebb nagyrész mint anyanyelvét birja, melyet az állam történeti alapja követel; az nem megsértése a nemzeti egyenjoguságnak, nem elnyomása a külön ajku nemzetiségeknek, hanem csak nélkülözhetetlen eszköz, mely nélkül kormányzás, gyors igazságszolgáltatás lehetetlenek; ha felvilágosodik, hogy a képviseleti szerkezet lépvén a rendi alkotmány helyébe, az új alkotmány lerontotta azon kiváltságokat, melyekkel egyesek, vallások és nemzetiségek a rendi alkotmány idejében felruházva voltak, és a nemzetiségeknek a népesség aránya szerinti részeltetése a politikai jogokban ama rendi alkotmánynyal együtt elenyészett, és helyébe az egyéni, nemzetiségi s vallásbeli egyenjoguság állittatott; majd, ha tapasztalni fogják egyesek és különböző ajku népiségek, hogy a törvényhozók bölcsesége a népfajoknak egymás irányában táplált irigysége helyébe a jogok egyenlöségének megvalósulását, a nép tudatlanságának helyébe az érvényre emelt felvilágosodást és gyakorlati jártasságot, szenvedélyeik megsértett érzetének helyébe a politikai jogok élvezetének megtestesülését, s a közjóllét és megelégedés megvalósulását állitották: majd csak akkor számithatunk arra, hogy a törvények holt betüinek életet adó szellem lengje át a honnak bármely ajku polgárait, és a közjóllét és megelégedés érzetével táplált meleg honszerelem gyuladjon fel keblökben.

A törvény magára nem elég erös, ha annak szelleme, mely fentartására szükséges, a népeket át nem hatja, ha az igazi ösztönszerü honszerelem a néperkölcsökbe gyökeret nem ver; ez pedig meg nem szakadó munkája a törvényeknek, a népnevelésnek, az alkotmányos jogok élvezésének és az idönek. Tehát közoktatásnak és népnevelésnek párhúzamos egybehangzó elöállitásával és folytatásával közerkölcsiségét kell fejleszteni, mert az államtudomány azon tapasztalati igazságot fejtette meg, hogy az államélet fenntartására, biztositására legfőbb tényezök a népszellem és néperkölcsök, hogy a legszerencsésebb helyzet és legjobb törvények sem képesek fenntartani valamely államot az erkölcsök ellenére; mig ezek a legmóstohább helyzeteket s legrosszabb törvényeket is hasznosra fordithják és erre nálunk annál égetöbb szükség van, mivel különben a több faju népek izgatottsága, az alkotmány alapjának megváltoztatására törö pártok tusája miatt, melyek napirenden vannak, könnyen oda juthatnánk, hogy maholnap nem lenne semmi közbenjáró hatalom az alkotmány uralma és az elégedetlen töredékek közt. Vajjon ily viszonyok közt helyes eljárás volna-e, ha továbbra haladna a népoktatási törvények életbeléptetése? ha a népnevelés elmulasztása miatt rés nyilnék arra, hogy az alkotmányos jogok helyes felfogásu gyakorolhatására nélkülözhetetlen képzettség hiánya miatt, a nép a szabadság és egyenlöség joggyakorlatával visszaélve, maga rontogassa a szabad alkotmány alaposzlopait.

Átlátja azt minden felvilágosult egyén, hogy az alkotmány biztositására mulhatatlanul szükséges intézkedést teljesitett a magyarhoni törvényhozó testület, midön gondoskodék arról, hogy a közoktatás az alkotmány elveivel egybehangzásba hozassék; de másfelöl aggodalommal kellett észrevenni, miként némely hirlapi közlemények oly szinben tüntetik fel a dolgot, mintha egy országos közoktatási törvény a hitfelekezetek szabadságát s törvény által biztositott önállóságát a hitfelekezeti iskolákat illetöleg sértené.

Vizsgáljuk meg a kérdést elméletileg, az alkotmányos államtudomány tanainak alapján, kutassunk utána, történelmi adatok segitségével, hogy van alkalmazva gyakorlatilag a közoktatás az álllaméletben?

t. s.

Pest, május 12. 1869.

(r. l.) Ugybiszem természetesnek fogja ön találni, hogy itt most csaknem minden mást háttérbe szoritnak a törvénykezésünk küszöbön álló gyökeres átalakulását tényként hirdető közelebbi legmagasb kinevezések, melyek fötörvényszékeink birói helyeinek betöltésére vonatkoznak, és három nap alatt közöltettek a „Budapesti Közlöny“-ben.

Oly kellemes helyzetben valék már jóval ezelött, mikép a kinevezések bekövetkezését *május elejére* prognostikáltam, s hogy mennyire voltam helyesen informálva, mutatja az örvendetes eredmény.

Alig emlékezem jelentékeny mozzanatra, a mely az itteni közérzületre jótékonyabb hatást gyakorolt volna, mint a fötörvényszékekhez történt kinevezések, s remélem, mikép e kedvező hatás *országszerte* is csakhamar nyilvánulni fog.

E fölött legkevésbbé sem csodálkozhatunk.

A magyar királyi kúria birói önállósága, megvesztegethetlensége évtizedek óta ugyszólván *traditióvá* vált.

Voltak esetek, melyekben az idegen szellemü bécsi kormány pressiója folytán, még *personálisok* is inkább megváltak legmagasb tisztjöktöl, de lelkiismeretökkel öszhangzásban nem levö itélet meghozásának elösegitésére, a hatalomnak sem kecsegtetései, sem fenyegetései által nem valának birhatók.

Csoda-e, ha feszült kivánesisággal vártuk azok névsorát, a kik hivatva lesznek fötörvényszékeink eddigi jó hirnevét jövendöre is féltékenyen megövni.

És a fejedelem választása tökéletesen megnyugtató.

Elnémult — a kinevezettek névsorát látván — még a mindenben izgágát keresni szeretö szenvedély is, s azon legmagasbb bizalomhoz, melylyel igazságügyminisztere elöterjesztése következtében a király ajándékozta meg az illetöket, járul bizonyára a *közbizodalom* is.

Meglátszik a birák névsorán, mikép *Horváth Boldizsár* — ismeretes közmondással élve — *szemen szedett* egyénekkel óhajtotta betölteni a nagy fontosságu helyeket, és ez, valóban sikerült is neki.

Figyelme messze terjedt a szervezésnél, mert nemcsak a központon, hanem az ország távol vidékein is összeszedte azokat, kik eddig szerényen visszavonulva, zaj nélkül, de annál behatóbban müködtek a törvénykezés terén, kik közül némelyek — eszök ágában sem lévén államszolgálatot keresni — kezdetben csaknem meglepetve köszönték meg az iránták nyilvánuló bizalmat, de végre engedelmeskedtek, mert a *haza parancsolt*.

Csakis a föltétlen meghódolás e hatalmas *parancsszó* előtt tette lehetségessé oly törvényszékeket alkotni, melyek sorompói mögött a különbféle szakokban kitünö kapaczitások fognak biráskodni.

És a haza polgárai nyugodtak lehetnek, mert az itélet, melyet fölöttök fötörvényszékeink hozandnak, lehet *szigoru*, de *igazságtalan* bizonyára soha sem lesz.

„*Justitia regnorum fundamentum.*“

Az országgyülési hirek közül egyúttal csak az bir fontossággal, hogy a képviselöház által kiküldött bizottmány, melynek elnöke *Gajzágó Salamon*, jegyzője *Pulszky* volt, a *Deák* által előadott vezérelvek nyomán már elkészité a válaszfelirat szerkezetét, a mely alkalmasint a holnapi ülésben fel fog olvastatni, aztán kinyomatik, de tárgyalás alá alig kerül hétfö előtt.

A *balderék* is csinált válaszfelirati javaslatot, melynek tartalmából eddig még ugyszólván semmi sem szivárgott ki, mert azt nagy titokban tartják.

A *szélsöbalokról* hallgat a krónika, de az elhatározó perczben annál kevésbbé fognak bizonyára hallgatni; alkalmasint valami nagy meglepetésre készülnek, csakhogy az a mit tölök várhatunk, minden inkább lehet, de meglepö nem.

A haladással, a jobblét és a megállással, a hanyatlás jár karöltve.

A választási mozgalmak lefolyása után még inkább halljuk az intö szózatot: „haladjunk a mezögazdaság terén!“ Terheink szaporodtával, jövedelmünk szaporodása föfeladatunk.

Közös hazánk földmivelési országnak mondatik és pedig jogosan; mert minden kincsünk s jövedelmünk, majdnem egyedüli bányája a föld lévén, ezen bánya észszerü és czélirányos kiaknázása által leszünk képesek a benne rejlett kincseket megtalálni, jövedelmünket szaporitani, s igy a kor igényeinek megfelelö anyagi szilárd állást elfoglalni.

Virágzó földmivelés, virágzó ipart és kereskedelmet von maga után. Életkérdés tehát mi reánk nézve minden kitelhető módon oda törekedni, hogy a *gazdaság terén haladjunk*, s azért minden ezen czélt elömozditó eszközöket felkeresni, felhasználni iparkodjunk.

Ezen eszközök egyike a *gazdasági tanintézetek szaporodása s a földmives iskolák életbeléptetése*. E tekintetben t. Kodolányi Antal úr által a lapokban czélszerü terv ajánltatott, mely szerint a „földmives iskolák“ felállitása a *kormány közvetitése s költségén* lenne kivihető. A tervezett földmives iskolák életbeléptetését *mindenki* égetö szükségnek ismerendi el, ügyes gazdák és alkalmas cselédek hiányáról általános lévén a panasz.

A terv kivitelére alkalmazandó eszközökre nézve azonban *eltérö* a vélemény. Egy részről a kormány közvetitése és segélyével felállittatni véleményeztetnek, — más részről az *önnön magunkróli gondoskodás ajánltatik*. Miután ezen földmives iskolák életbeléptetése által *leginkább* a nagyobb földbirtokosok vannak érdekelve; mert ezen iskolákból kilépett ifjak inkább a nagyobb jószágokba lépnének szolgálatba; a nevezett iskolák tehát közvetlenül a nagyobb birtokosok hasznát mozditván elö: ezen iskolák felállitását is épen a *nagy birtokosoknak kellene* hathatósan felkarolni.

Az „erdélyi részek“-ben e tekintetben az orsz. gazd. egyesület léphetne fel s lenne hivatva e *földmives iskolák* inditványozására. Ha reményem nem csal, fáradozása nem maradna sikertelen. Szerény véleményem szerint e körül a czélra vezetö eljárás a következö lehetne:

Az orsz. gazd. egyesület felszólitaná, vagy is kérdést intézne az általa ismert földbirtokosokhoz, lennének-e hajlandók a földmives iskolákba ifjakat és kiki *hányat* küldeni?

Ha a küldendö ifjak száma 15-öt meg közelitene, mely szám egy iskolára elegendö lenne, akkor az egyesület egy *oly jószágot* kiszemelne, melyet ezen iskola felállitására alkalmasnak vélne. Ezt föllelve magát a jószág birtokosával tenné érintkezésbe, a végett, hogy megtudhassa: hajlandó-e birtokán az ilyen iskolának helyet adni, s az oda küldendö ifjakat élelmezéssel, lakással sat. fejenkénti 120—150 frtnyi fizetésért ellátni, joga lévén ez ifjakat, azon felül a gazdasági munkáknál alkalmazni.

Kiszemeltetvén igy az *iskola helye*, miután tanitvány tanár nélkül nem képzelhetö, tanárról kellene gondoskodni. Ez azonban a kivitel legkényesebb része. Mert az iskolába küldött ifjak pártfogói csak is a két évi tanfolyam idejére lehetnének kötelezve az általuk, vagy az orsz. gazd. egyesület által meghatározott tanitó évi illetékének fizetésére, s kérdés, a következö tanfolyamra jelentkeznének-e földbirtokosok, kik ezen iskolába ismét ifjakat küldjenek? s ha nem, ezen esetben a tanár tanitvány, vagy is állomás nélkül maradna; igy nehezen akadna szakképzett egyén, ki az ilyen bizonytalan állomásra vállalkozni akarna. Keressünk tehát más útat, módot.

Minden jószágon, mely czélszerüen kezeltetik, s hol mindenféle gazdasági gépek használtatnak, feltehető, hogy a gazdatiszt is szakavatott és kiképzett gazda, s ez képes leend az ifjakat a mezei munkákba oktatni, söt a dolgok mikéntjének *miértjét* is megmagyarázni, öket a gazdasági gépek kezelésével s használatával megismertetni, s öket esténként, a midön a mezei munka engedi,

A szent ünnepek miatt lapunk jövö száma csütörtökön jelenik meg.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Biblioteca Centrală - BCU Cluj-Napoca.

az olvasásban, irásban és számtanban gyakorolni. Ehez azonban nemcsak az illető birtokos, hanem az érdekelt tanár-gazdatiszt beleegyezése is előre kinyerendő. Szükséges pedig azért, mert a birtokos a gazdatisztet ebbeli szándékában gátolhatná, okul adván, hogy a gazdatiszt idejét az ifjak tanitásával töltvén el, gazdatiszti kötelességének meg nem felelhet. Szükséges a gazdatiszt beleegyezése, mert ez szolgálati szerződésénél fogva csak is a jószág kezelését vállalván magára, az oktatásra nem kötelezhető. Ha tehát mind a birtokos, mind gazdatisztje beleegyezett, a második feladvány is meg lenne oldva.

Fennmarad még a tiszt oktatási fáradtságáért meghatározandó jutalomdíj. Ezt ha fejenként és évenként 50 frtba számitanók, a gazdatiszt anyagi állása ezáltal javulván, ő mindenesetre oda fogna törekedni, hogy nemcsak gazdatiszti kötelességének megfeleljen, de a felválalt tanitói teendőket is lelkiismeretesen teljesitse.

Számitsunk most még az ifjak ruházatára, irószerekre sat. 50 frtot o. é.-ben s az egész egy ifjura két évi tanfolyam alatt leendő költség 500 frtot o. ért.-ben leend.

Ha Magyarország nagy birtokosainak egy része czélszerünek találta maga költségén müvelt ifjakat a felsöbb gazdasági intézetekbe *sokkal nagyobb költséggel* küldeni, a végett, hogy maguknak szakképzett tiszteket neveljenek, holott a szakképzett gazdatisztek hiánya a szaporitott gazdasági intézetek felállitása által évről-évre enyészik: annál szükségesebbnek látom, hogy a nagy birtokosok az érintett csekély költséget nem kimélve, az emlitett *földmives iskolák* felállitását maguk karolják fel, s igy ügyes és a gazdasági munkákban gyakorlott kis gazdákat, cselédeket, milyenekben nálunk az okszerübb gazdálkodásnál napról napra nagyobb hiány mutatkozik, nevelni és képezni iparkodjanak.

Valter Lajos.

Az országgyülési kath. képviselők értekezlete az autonomia tárgyában.

A már előbbi számaink egyikében emlitett értekezlet által f. hó 9 kére kitüzött nagyobb értekezlet e napon csakugyan megtartatott a megyeházban Pesten. Résztvettek benne mintegy 80 an. Az egyháziak közül csak *kettö* volt jelen.

Az értekezlet tárgya a választási szabályzat módositásának kérése volt az ország herczegprimásától.

Ezen elv körül csoportosult mindenki; ide csatlakozott még az egyháziak közül jelen volt Szuppan Zsigmond kanonok is; csak *Paczolay* János és *Török* Sándor voltak ellenvéleményen, utóbbi eléggé le is nevettetett.

Az értekezletet *Horváth* Döme nyitotta meg, s végül mint a küldöttség egyik tagja előadja a herczegprimásnál tett tisztelgés eredményét, s felszólitja a jelenlévőket, hogy szóljanak hozzá a már ismert választási szabályzathoz, mire szót emel

Ghyczy Kálmán s egy remek beszédben általános tetszés közt merité ki a dolog lényegét, s adott a közóhatnak kifejezést. Inditványát a választási szabályzatnak a kath. hiveket teljesen megnyugtató módositása képezte. A módositás lényege szóló szerint abban állana, hogy a papság választása titkos szavazás útján, kerületenként tartandó korónákon az esperesnek átadandó névtelen levelek által történjék. A világiak választása pedig választási kerületekre lenne osztandó. Mint ez a görög nem egyesültek választási szabályzatában irva van, hol két vagy több esperestség képez egy választó kerületet és választ képviselőt.

Ghyczyt pártolólag szóltak még Gál János, Szuppan, Szilágyi Virgil, Simonyi s többen.

Királyi Pál osztja Ghyczy nézetétét, a kivitel módozatát illetőleg van észrevétele. — Kivihető-e az inditványba hozott óhaj? szerinte kétséget sem szenved. Most már parlamentaris kormányunk van, s igy ha sikerül meggyöznünk a püspöki kart a választási szabályzat hiányairól, semmi sem áll útjában, hogy a teendő módositások is szentesitést nyerhetnek. Mert ugyanazon fejedelem, ki az eredeti szabályzatot szentesitette, szentesitheti a legrövidebb idö alatt a módositványt is. Szerinte is helytelen a papság és a világiak elkülönitése a választásban. A papság választásánál elkerülhetlen szükség a titkos szavazás. A világiak választásánál elkerülhetlen szükség a világiak beválasztása a szavazatszedő bizottságba. Ajánlja, hogy motivált memorandum küldöttség által adassék át a herczegprimásnak.

Végül Ghyczy inditványa elfogadtatván, a fogalmazvány elkészitésére egy comissio választatott, a Királyi által ajánlott memorandumra nézve pedig határozatba ment, hogy az még az nap elkészittessék.

Magyar országgyülés.

A képviselőház ülése máj. 10-én.

Elnök fölkéri azon képviselőket, kik két helyen választattak meg, a ház legközelebbi határozata szerint nyilatkozzanak, hogy melyiket vállalják el.

Madarász József: kijelenti, hogy a sárkereszturi választókerület megbizását fogadja el, s Fehérmegye csákvári kerületéről lemond. Bocsánatot kér, hogy távolléte miatt ezt hamarább nem tehette.

Babes Vincze előadja többször ismételt indokait, hogy miért nem lehetett lemondania, s azután megköszönve a torontálmegyei nagy-szentmiklósi kerület választóinak bizalmát, e kerület képviseletéről lemond.

Aczél Péter előádó olvassa a gazdasági bizottság jelentését a ház hivatalnokainak szervezése tárgyában.

Eszerint a ház ügyeinek vitelére szükségeltetik:

a) irodaigazgató 1800 frt. évi fizetéssel és 300 frt. szállásbérrel; b) egy levéltárnok, 1300 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; c) egy pénztárnok, 1200 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; d) egy iktató, 1200 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; e) egy kiadó, 1200 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; f) egy elnöki fogalmazó, 1200 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; g) négy rendes irnok, kettö 800 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel, kettö 600 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szállásbérrel; h) egy háznagyi segédtiszt, 1200 ft. évi fizetéssel és lakással természetben; i) egy háznagyi irnok, 800 ft. évi fizetéssel és 200 ft. szálláspénzzel; j) a házfelügyelöi állás szükségtelen lévén, annak teendöit végezné egy fö-terembiztos és 5 terembiztos. Ezek közül a föterembiztos 1000 ft, az utána következö 900 ft, a többi 4 terembiztos pedig 800 ft. évi fizetéssel és mindnyájan 200 ft. szállásbérrel és évenkint 150 ft. átlaggal, és egy naplószerkesztö segéd, kinek fizetése 1000 ft. és 200 ft. lakpénz.

Ki fog nyomatni, és a ház tagjai közt szétosztatván, annak idején tárgyalás alá fog vétetni.

Aczél Péter előadó olvassa a gazdasági bizottságnak véleményes jelentését a háznak ápril havában felmerült költségei felett.

Várady Gábor ugy vette észre, hogy a költségvetö bizottság jelentésében 30 képviselö van Horvátország részéröl, (fölkiáltások: 31 képviselö!) miként van az?

Elnök megnyugtatja azzal, hogy kettö a förendiháznál van, 29 pedig a képviselöháznál.

Zsedényi Ede azon kérdést intézi az elnökséghez: a régi vagy újonnan tervbe vett rendszer szerint számittattak-e fel a fizetések?

Elnök kijelenti, hogy minden a régi rendszer szerint van. Az új rendszer csak juniusban lesz életbeléptethető.

Most következett a válaszfelirat kidolgozása végett kiküldendö 9 tagu bizottságra a szavazatok beadása.

Beadatott 353 szavazat. Legtöbb szavazatot nyertek: Deák Ferencz, gr. Pejacsevics László, Bezerédj László, Gajzágó Salamon, Zsedényi Ede, Horváth Mihály, Bittó István, Pulszky Ferencz és Majláth István.

Nehány igénytelen szó a népnevelésről.

Kolozsvár, május 9. 1869.

T. szerk. úr! A követválasztási mozgalmak „utóhang"-jai is kezdettek elnémulni, és a magyar sajtó is kezd több-több tért adni a nevelés szent ügyének. Ilyen ügyben kivánok én is egy nehány — igénytelen — szót irni.

Nem régiben *Szovátnon* valék, hol egy úri társaságban ujból is felmerült a népnevelés ügye. Több *higgadt* szóváltás történt a szent ügyben, melyek csak is jó hatást tevének. Ez és a hazai jeles adományok szép és kegyeletes példája, egy igen szép áldozatkészségre buzditotta a szováthi urakat és birtokosságot, nevezetesen mélt. S. S. urat, ki egy 400 □ öl területü helyet adott, a melyre épitsék a helybeli nápnevelés oltárházát. E kegyes adományt a megyei törvényszék megerősitése után a szováthi unitárius pap tiszt. P. M. úr tudatta is az illető k. dobokai esperestséggel, a ki szokott ünnepélyességgel terjesztette fel az erdélyi unitariusok központi kormányához: az Egyh. Képv. T.-hoz; ettöl várva tanácsot és további intézkedést, különösen az épitésre nézve.

Én meg vagyok győződve arról, hogy a nevelés szent ügyét annyira hön ápoló központi kormányunk e tekintetben is nem csak jó tanácscsal szolgál, hanem anyagilag is segédkezet tud nyujtani annyiban, a mennyiben *némely* egyházköreiben, a nevezett szent czél elösegitésére nézve, adakozásra és áldozatkészségre szólitja fel „*kicsiny seregünk*" áldozó és buzgó hiveit.

A szováthiak, egyelőre, a felépitési költségek fedezésére nézve abban állapodtak meg, hogy rendezzenek ott — helyt — egy jótékonyczélu mükedvellöi előadást, melynek tiszta jövedelme fordittassék az épitési költségek fedezésére; másfelöl *igértek* a módosabb hivek pénzt, s a ki ezt nem adhat, igért az is *ingyen* napszámot.

A néptanitóra nézve — mint értesültem — az a czéljok, hogy tanitónak vigyenek a kolozsvári fötanodánkból egy oly egyént, a ki jó készültséggel végezte a papi tudományokat is. Oly szükséges is a szaktanitó, mint a mindennapi kenyér; mert csak is alapos oktatás mellett nyerhet hazánk valódi müvelt jó polgárokat.

Gróf *Széchenyink* „Világ" hires munkája 282-dik lapján igy szól: „—ha van, mit köszönnünk a sorsnak, az, sem az „Illustrissimus, Magnificus, Spectabilis" stb. titulusunk; sem a gyapjuból, gubacsból, pióczából stb. kerekedő jövedelmeink; sem a rajtunk függő arany kulcsok, melyek a világnak egyetlen ajtaját sem nyitják fel — sem számtalan efféle *bölcsöben lelt* elsőségünk: hanem azon dicsö állás, melyen a haza és az emberiség diszére legtöbb hasznot viszünk végbe, s elöre látható: — igy szól a 270 dik lapon — jön idő, midőn semmi sem lesz oly nagy tiszteletben, mint a *tiszta, kifejlett, tágas lélek.*"

Jól, nagyon jól találnak a mai korra Széchenyi eme szavai.

A régi idők a hatalmat az anyagi erőben helyezték, mint ezt a regebeli Anthaeus és Hercules küzdelmei elég hün bizonyitják; de nekünk, korunk igényei szerint, a hatalmat a tudományban kell helyeznünk, hogy valódi erösek és legyözhetetlenek legyünk, mint Anthaeus a mily legyözhetlen vala.

Én a szováthi népnevelés szent ügye diadalán is csak örvendeni tudok, és igy azt kivánom: az ég áldja és segélje a szováthi urakat és nemes közönségét, hogy a nevelés szent oltár-házát épitbessék fel minél hamarább, hogy terjedjen a tudomány áldott világa után a miveltség a nép alsóbb osztályában is!

Előre; győzzön csak az — igazság; győzzön a „*jobb.*"

Albertfy János,
u—d. theologus.

Napi hirek.

= Ő *Felsége* folyó évi május hó 5-kén kelt legfelsöbb elhatározásával erdélyi kir. kormányszéki tanácsos *Haupt* Frigyest osztálytanácsossá, és kormányszéki titkár *Gruz* Albertet miniszteri titkárrá a magyar kir. honvédelmi minisztériumhoz kinevezni, és az erdélyi királyi biztos melletti alkalmaztatásukat jóváhagyni méltóztatott.

TÁRCZA.

Bajusz.

Eredeti vigjáték 3 felv., irta Szigligeti Ede, a kolozsvári szinpadon először adatott, 1869. május 12-kén).

Van ebben a darabban egy Koltai István nevü földesúr, ki tetötöl talpig derék becsületes ember. Szerzö, legfőbb hibájául tünteti fel, hogy neje, a szép Adelajd iránt túlságos előzékeny és engedékeny. Őt szereti is egész odaadással s kedvéért Bécsbe megy lakni, nehogy megártson neki a honszerelem búja. Adelajd kissé könnyelmü, hajlama van a hiuságra, azonban férje iránti határtalan szerelme korlátozta azt; annyira még pedig, hogy érette magyar öltözéket visel, egyszerü házat tart. De nem soká tarthat a házi béke, mert már az első felvonásban közbelép Thusnelda grófné, Adelajd unokanénje. Ő egy leesett, hajdan fényes meteorja Versailles-nak. Büszke, kérkedő, pazar és végtelen intolerans aristokrata; minden szaván, minden mozdulatán az udvarnál örökölt émelygős pedantság tükrözik vissza, egy szóval: summuma minden női gyengeségeknek, valóságos Lucretia, ki megszökött Párisból hitelezöi elöl, hogy itt a magyar nagylelküségen épitse fel, mit gondatlanul lerombolt. Rendelkezik, parancsol, sértegetözik és sarcasmussal reflectál a magyar ruháról, mintha ö volna a ház úrnöje, a többi mind cseléd, és Koltai szó nélkül türi, s még neheztelni sem látszik, nehogy pirulni legyen kénytelen a *magyar vendégszeretet*, másfelöl pedig hizelg hiuságának, hogy Thusnelda neki grófi czimet igér. Ez történik az elsö felvonásban, mely egészen a kezdetnek van szánva. Az egész kizárólag csak jellemzés cselekvény nélkül, hosszas és fárasztó párbeszédekkel. A második felvonásban teljesen felbomlik a házi béke. Adelajd, unokanénje kivánságára német divat szerint öltözik, s egészen annak az eszmének adja magát, hogy udvarhölgy lehessen. De ez csak ugy történhetik meg, ha Koltai is elhányja sujtásos dolmányát és czopfra tesz szert. Ő azonban vonakodik nemzeti viseletét megtagadni, miglen végtére mégis meginditják Adelajd és Thusnelda könyei és a kecsegtető grófi korona; elhatározza, hogy átöltözik. Minden jól megy a Thusnelda és Adelajd részérére. Koltai kedvök szerint öltözködik, még csak bajusza sértetlen. Ezt is, meglehet, levágatná, ha közbe nem lépik Várközi gróf. Ez a Várközi Koltainak egyik barátja, kinek húgába, Erzsibe, szerelmes. Másfelöl Thusnelda tartja öt kötve, ki előtt, nem tudni mi okból, titkolja Erzsi iránti szerelmét, hanem játszodja a két kulacsost. Fö czélja, hogy a grófnötöl megmeneküljön, ez okból szakadást akar elöidézni Koltai és közötte. Elhiteti tehát vele, hogy a lepke Hugolini gróf nejére kacsingat; rábeszéli, nehogy levágassa bajuszát, mert ötet csak eszközül kivánja Thusnelda felhasználni, egyuttal igéri, hogy ezt megszöktetve, helyreállitja a házi békét. Nem is kell egyéb Koltainak. Midön Thusnelda kéri, hogy bajuszát is vágassa le, erösen kitör ellene, kimétlen, goromba szavakkal lehordja, megtagad mindent, söt kinyilatkoztatja, hogy a magyar öltönyt ismét felveszi. Az asszonyok végtelen zavarba vannak a váratlan fordulat miatt, midön Thusnelda Várközitöl levelet kap, melyben öt szökésre készteti. Nem is kell neki sok kérés, hirtelen elhatározza magát és félrevonul. Erre Koltai, Adelajd, Erzsi és Várközi elöjönek, utóbbi fölfedezi elöttük, hogy Thusneldától meg fognak menekülni, még pedig ugy, hogy Várközi helyett a setétben Hugolini fogja megszöktetni, és kész a béke. Kevés idö mulva Thusnelda és Hugolini a setétben összetalálkoznak. Elöbbi Várközit, utóbbi Adelajdot vélte ott. Nagy meglepetéssel ismernek egymásra és a cselszövényre, mi Várközitöl eredett, avval a függöny legördül.

Ez a darab meséje rövidre vonva.

Ebböl láthatni, hogy a „Bajusz" nem a jellemek, hanem a száraz cselekvények szinjátéka. És annyira meg van osztva, hogy egyik irányban sem kereked' ett ki kellöleg, mindenfelöl a nézöt nyugtalanitó hézag maradt.

A darab höse tulajdonképen Koltai volna, azonban öt legkevésbé sem tarthatni vigjátéki alaknak; nincs benne fölmutatva oly vétkes szenvedély: melynek nevetségesé tétele által a morális czél elérhető volna. Csak fél cselekvö személy, fél jellem. Az elsö felvonásban még nem tudhatni mit akar, mi czélja, egyetlen törekvése a házi béke. Ez nem tárgya a komikumnak. Midön Thusnelda grófi koronát ajánl neki, még akkor sem tünik ki cselekvényéből a nagyravágyó törekvés, csupán negativ tesz, mennyiben az ajánlatot elfogadja. A második felvonásban szintén inkább a női könyek inditják meg, mint a bennsö, ellenállhatlan motivum, mi nélkül drámai cselekvö személy nem létezik, és mái a bonyodalomnál kiesik szerepéből, lemond minden tervröl, szakitni kiván Thusneldával. Ha szerzö, az elsö felvonásban felvett szálat nem ejti ki kezéböl, s Koltai nagyravágyását bennsö rugónál fogva és lélektani alapokon tovább fonja, és ötet épen azért teszi nevetségesé, akkor egészségesebb alakot teremt, míg igy Koltai fél ember, ki nem tudja mit akar, mit kell tennie, beszél és cselekszik szenvedély nélkül, s mikor még felényire sincs a czélnál, meghátrál. A hösnek nem ez a feladata. Ugy a tragoediában, mint a vigjátékban, határozott czélnak kell elötte lebegnie, melytöl egy lépést sem szabad eltérnie.

Nem lehet tisztán elhatározni, vajjon a szerzö inkább az büszke aristocratát akarta megvetetté, vagy a nagyravágyást nevetségessé tenni. Thusnelda, mint pedáns udvarhölgy, elég sikerült alak, bár annyira túl van feszitve, hogy a nézö undorral fordul el töle, és inkább szánja, mint neveti gyöngeségeit. Benne sincs határozott törekvés és cselekvényeiben lélektani indokolás.

Adelajd az utolsó felvonásig elég következetesen keresztülvitt jellem, azonban ott szerzö elveszti maga elöl a tért, nem látjuk a viszonyok kényszeritö hatalmát, minek befolyása alatt megtér. Férje azt mondja neki: „követsz-e engem, vagy Thusneldát?" Adelajd férjét választja, mit bizonyára előbb is megtesz vala, ha válaszra hivja fel Koltai, mit nem tett, mert akkor a darab igen korán be lett volna végzödve.

Ennyit a föbb szereplökröl és darabról, mivel e tér szüke miatt részletesebben nem tárgyalhatjuk. A mi az elöadást illeti, az kiváló jól és egybevágóan ment.

Legtöbbet annak köszönhetni, hogy csak féligmeddig is megelégedve távozott a közönség el.

Prielle Cornelia a Thusnelda grófnő szerepében kiváló hatást idézett elö. A büszke, nagyravágyó, mindenkit megvetö aristokrata jellemét minden oldalról oly fényesen tüntette fel, minö csak egy valódi müvésznötöl várható, mint ö. És mig egyfelöl bámulatra ragadta a nagy közönséget müvészi alakitó tehetsége által, másfelöl ép oly feltünö volt az elegantia, mit a magas udvarhölgy szerepével össze tudott olvasztani. Azon szerep, mely más kezében unalmas és fárasztó volna a közönség elött, kezei között oly érdekessé vált, hogy minden jelenetben várva vártuk öt, hogy élénkitse meg a szinpadot, mely nélküle, a darab természeténél fogva is, unalmas volt. Mint rendesen, ma is minden jelenete fényesen sikerült, többször huzamos, zajos tapsban fejezte ki a közönség elismerését.

Dancz Nina kedves Adelajd volt, *Kassainé* (Erzsi) a mennyiben szerepkörében volt, eléggé betölté helyét, *Prielle* (Várközi) és *Erdélyi* (Koltai) kielégitettek. *Szász Ida* egyébként nem volt türhetetlen Babet, de a plasztikára kéne több gondot forditnia, és föleg ne téveszsze szem elöl az aesthetikát. (r. r.)

Az Escorial.

(Brehm Rajnold útirajzaiból.)

I.

Madridban elsö izben 1858-ban nyaraltam. Ügyeim, melyek Spanyolország fövárosához kötöttek, oly hosszadalmasaknak mutatkoztak, hogy csak parányi reményem lehetett: legalább augustust, az utolsó forró hónapot, Madridnál nyaralás végett kellemesb helyen tölthetnem. Madrid három hóna-

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A honvédelmi miniszterium vezetésével megbizott magyar királyi miniszterelnök pedig erdélyi kir. kormányszéki fogalmazó Jüngling Jánost, az erdélyi kir. biztos melletti alkalmaztatással, a magyar kir. honvédelmi miniszteriumhoz miniszteri fogalmazóvá nevezte ki.

= A májálisok sorát a rom. kath. tanuló ifjuság nyitotta meg tegnapelött. A borús reggel nem sokat igért, annál kevesebbet a záporral érkezett dél, hanem helyrehozta aztán a délután, midön kitisztulván az ég, a májális szinhelye, a Donáth-szobra mögötti erdö reményen felül megnépesült, s a falevelen iként megpihent esöcseppet már d. u. 3—5 óra tájt diszes hölgykoszorura hajtá le a meg meglebbenö szél. 7 óra felé ismét eljött az eső, s haza riasztá a Pongrácz zenéje mellett javában tánczolókat. Ott maradt a gyep, de a Biasini Domokos elözékeny gondoskodása folytán megnyilt a redoutte terme, hol folytatása következett. A mulatságnak éjfél vetett véget. — Mint feltünöt emeljük ki, hogy a kath. föiskola ifjusága számarányához képest elég gyéren volt képviselve az általa adott májálison.

= Biborvörös szint váltott éjszakfelé az ég csütörtökön este 10—11 óra közt. Rendkivül nagy égésnek képzelték sokan, s fel is hangzott utczáinkon a vészt hirdetö kiáltás. Éjszaki fény volt.

= Prielle Cornelia nagy vendégmüvésznönk jutalomjátékául ma a „Cameliás hölgy“, 5 felvonásos dráma, kerül szinre. Meg vagyunk győződve, hogy ezt egyszerüen jelezni elég arra, hogy a szinház fuladásig telve legyen.

— Udvari bál volt hétfön a királyi várlakban, mely 9 órakor vette kezdetét. Király és Királyné ö Felségeik fél 10 órakor léptek a terembe. Királyné ö Felségével Clotild föherczegasszony is a terembe lépett. Királyné ö Felsége 10 órakor több hölgy társaságában helyet foglalt a sophán, s több hölgyet, többi közt Türr tábornok nejét bemutattatá magának. 11 órakor ö Felsége Clotild herczegnövel, 24 hölgy kiséretében fölkeltek, hogy theát igyanak. 12 órakor ö Felségeik visszatértek a terembe, hol cercle-t tartottak, s 1 órakor végkép visszavonultak. E bálban Clotilde föherczegnö több magyar növel magyar nyelven társalgott, s mindenki meg volt lepetve, hogy mily tisztán és folyékonyan beszélt. Király ö Felségén magyar tábornagyi egyenruha volt.

= Prielle Cornelia kitünö müvésznönk és az itteni szintársulat bucsúelöadásául, csötörtökön május 20 án szinre kerül itt elöször „Két özvegy“ és Feuillet Octávtól a „Fehér hajszál“, mindkettö egy-egy felvonásos vigjáték. Ez elöadásra nem csak azért figyelmeztetjük t. olvasóinkat, hogy ez alkalommal ezuttal utolszor gyönyörködhetnek Kolozsvár kedvencz müvésznöjének jeles játékában, hanem egyszersmind azért, hogy ez elöadás tiszta jövedelme szinházunk javára fordittatván, alkalom nyilik e város hölgyeinek, polgárainak áldozatkészségüket is tanusitani e nemzeti intézet iránt. Meg vagyunk győződve, hogy nem hiába kérjük Kolozsvár müvészetpártoló közönségének pártfogását.

= B. Bornemissza János május 6-kán saját kérésére a telekkönyvi igazgatóság elnökségétöl fölmentetvén, a királyi biztos ezen elnökséget saját hatáskörében belügyminiszteri tanácsos kaáli Nagy Elekre ruházta.

= Az erd. honvédkerület parancsnoka, Graeff Ede, e hét elején városunkba érkezett.

= Az elnyomorodott honvédek számára Fülei Istvánné urasszony 2 o é. frtot küldött be szerkesztöségünknek. Ez összeget ma átküldöttük az itteni honvéd-egylet t. elnökének.

* A „Házi zenekör“ április havi elöadását utólagosan f. hó 16 kán délután 5 órakor tartja meg. Müsora: 1. Mozart: „Don Juan“ nyitánya septettre. 2. Volhmann Robert: Quartett 4, vonóhangszerekre. 3. Becker: „das Kirchlein“ kardal négyes férfi hangra, a dalegylet által elöadva. 4. Schubert F. „Litania“, hegedü, gordon és zongorára.

= A keleti marhavész a folyó évi ápr. hó második felében kelt hivatalos jelentések szerint, a Királyhágón innen szebenszéki Boicza, és újegyházszéki Holczomany községekben uralgott. E két községben a vész kiütésétöl kezdve 1762 db. szarvasmarha-létszámból, 11 udvarban összesen 23 darab betegedett meg; ezekböl 3 meggyógyult, 12 elhullott, 4 beteg lebunkóztatott és 4 beteg április hó 30 án Holczomány községben mint beteg, ápolás és zár alatt maradt.

— A képviselöház katholicus tagjai által a vasárnapi értekezletben megállapitott emlékiratot folyó hó 11-én nyujtá át a herczeg-primásnál egy küldöttség, melynek tagjai: Horváth Döme, Ghyczy Kálmán, Királyi Pál, Simonyi Lajos b, Bujanovics Sándor, Majláth István, Zichy Jenö gróf és Szilágyi Virgil. Tárgya: észrevételek a püspöki kar által kidolgozott kath. congressus-választási javaslat két pontja ellen.

— A pesti kir. itélö táblához rendes birákká kineveztettek: Beke János, Végh Ignácz, Monaszterly Sándor, Blaskovics Kálmán, Csacskó Imre, Bovánkovics József, Pápai Károly, Ferenczi Ferencz, Nagy Samu, Massirevics Samu, Baló Mihály, Marschalko Leo, Haris György, Beöthy Zsigmond, Ráth György, Tölgyessy Károly, Perczel Béla, Dimits Emil, Herczeg Sándor, Wettstein Antal, Kualik István, Burián Imre, Illucz Oláh János. Mersics Miklós, Aszt Nándor és Bogdán László eddigi kir. táblai birák; továbbá Tóth Elek a pesti e. b. váltótörvényszék birája, Horváth László Fejérmegye alispánja, Csillagh Benö igazságügyminiszteri titkár, Agorasztó Miklós Pestvárosa föbirája, Nagy Imre a dunántuli ker. tábla czimzetes ülnöke, Barta Béla pozsonyi jogakademiai tanár, Mattyasovszky Lipót Barsmegye és Kállay Adolf Szabolcsmegye 2 od alispánja, Czorda Bódog Szabadka városa föbirája, Sárkány József pesti és Plainer Antal pécsi ügyvédek, Ferenczi János kir. ügyigazgatósági ügyész, Csik András ügyvéd, Horváth Illés hétszemélyes táblai tanácsjegyzö és segédelöadó, Lendvai József, Osváld Sándor, Csernák Béla, Dobos József és Szabó Ágoston kir. táblai titkárok és segédelöadók; számfeletti birákká pedig: Suentmihályi István pesti ügyvéd és Veszprémi János a tiszántuli ker. tábla elöadó jegyzöje.

— A villám közelebbröl Nagy-Bánya nagy templomának tornyára ütött, s azt földig égette. Nevezetes, hogy e tornyot ezelött éppen száz évvel, s pedig már másodszor ugyane sors érte.

KÜLFÖLD.

A „Journal Officiel“ jelenti: „A császár és császárné f. hó 9-én meglátogatták a gazdasági kiállitást Chartres ben. A polgármester üdvözlö szavaira a császár azt válaszolá, hogy nem feledte azon kedvezö fogadást, melyben öt 20 év elött mint elnököt Chartres részesité s igy folytatá: „Itt hivatkoztam akkoron elöször a békülékenységre; ma, 17 évi nyugalom és jólét után ugyanazon szavakkal mondom, de több nyomatékkal és bizalommal. Felhivom a minden pártbeli tisztelt földbirtokosságot, támogassák a kormányt a szabadelvü pályán, és segitsék az általános szavazás rendithetlen müvét fenyegetö szenvedélyek elleni küzdésben. Nem kétlem, hogy a nép a közelgö választásoknál méltó férfiakat fog a civilisatori feladattal megbizni. Számitok Chartres lakósaira, mert egy részét képezik azon 8 millió francziának, kik immár harmadszor adják hazafias hévtöl vezérlett szavazataikat. Valódi hazaszeretet legjobb biztositéka a rendnek, haladásnak és szabadságnak.“

A spanyol országgyülés a vallásküllönbség nélküli iskolák felállitásának engedélyezésére, a leteleptilési jogra és az általános hivatalképességre vonatkozó törvényjavaslatokat elfogadta. Orense inditványa, mely tökéletes egyéni szabadságot kiván, 124 szóval 58 ellen félrevettetett. Figueraz a feltétlen sajtószabadság iránt tesz javaslatot. Hirképen egy összeesküvésröl tesznek jelentést Barcellonából, hol számos elfogatások történtek; az elfogottak közt katonatisztek és papok is volnának.

Flórencz, máj. 11. Biztosan állitják, hogy Ferrari véglegesen átveszi a belügyi tárczát. Mordini és Minghetti is belépnek a cabinetbe. Ma történik meg a cabinet tagjainak eskütétele és a kamara bemutatása.

Triest, május 11. Napoleon herczeg ma délelött Velenczébe utazott el.

Bern, május 11. A szövetségtanács a St-Gotthard-vasút tárgyában Bernbe értekezletre hivja meg az éjszak német szövetséget, Olaszországot és Badent. A Rajna vizállása szombat óta esett; veszélytöl már nem félhetni.

Madrid, május 10. A cortes mai ülésében a nemzeti örség felett hosszas vita fejlödött ki Balaguer, Salmero és Zorilla közt. A directorium felállitásának eszméje majdnem egészen abbanhagyatott, miután Serrano határozottan vonakodott a jelenlegi helyzet ideiglenességét meghosszabbitni. A liberalisok, unionisták és néhány progressista, hajlandók azt kivánni, hogy a kormányformára vonatkozó XXXIII. törvényczikk feletti szavazás után a király kiáltassék ki.

Madrid, május 11. A cortes mai ülésében az alkotmány 28., 29., 30. czikkei elfogadtattak; mig Corridonak inditványa a 28. czikkhez, mely a rabszolgaság eltiltásának formaszerinti megemlitését kivánja, — elvettetett.

Brüssel, május 10. Belgium részéröl a franczia-belga bizottságba ki vannak jelölve: Fassiaux, a vasútak föigazgatója; Vanderswelp, a vasútak föfelügyelöje; Mercier, föigazgató a pénzügyminiszteriumban.

Legujabb.

Szent Pétervár, május 12. Az itt elöfordult nyugtalanságoknál 300 egyén részint megsebesült, részint meghalt; 500 ember pedig elfogatott. A nyugalmat a katonaság helyreállitá.

Florencz, május 12. Az uralkodó miniszterválság miatt a kamara szombatig elnapoltatott.

Tulajd. és felelös szerkesztö: **Sándor József.**

A közönség köréböl. *)

Czáfolat

a „Kolozsvári Közlöny“ ez idei 48-dik számában megjelent „A közönség köréböl“ czimü czikkre.

A „Kolozsv. Közlöny“ idei 48-dik számában Mátyás Károly uzoni ev. ref. fiutanitó aláirása alatt „A közönség köréböl“ czimü rovatban egy czikk jelent meg, melynek irójáť, én, a valódi Mátyás Károly, ezennel mind magamra, mind lelkes hazánkfia t. Tatrangi Sándor úr népiskolánk alapitójára irottakért nevemet aljasul bitorló hamis és gonosz rágalmazónak s azon czikket alattomos úton, aljas czél eléréséért költnek nyilvánitom, egyszersmind a t. szerkesztö urat felkérem az illetö czikk eredetijét uzoni ref. presbyteriumunknak megküldeni minél hamarább. **)

Uzon, április 27-kén, 1869.

Mátyás Károly,
népisk. tanitó.

Mielöttünk: Ujvárossy József, ev. ref. megye gondnok; Kádár György, megye esküdtje; Pünkösti Ferencz, ref. pap.

Tisztelt szerkesztö úr! A „Magyar Polgár“ 51 dik számában az apróságok genialis irója csekély személyemröl is megemlékezett, s a többek között azon vakmerö állitással akar blamirozni, hogy én a „M. Polgár“-ral levelezöi viszonyban állottam, s hogy egész halmaz vezérczikket küldtem be hozzá közlés végett, melyek közül — iránt am való jószivüségböl — egyet sem közölt. Ez állitás rágalom. Küldöttem ugyan, s ezt is bánom, a „M. P.“ szerkesztöségéhez — ha jól emlékszem — Pestre jövetelem után két héttel egy tárczaczikket, de ez legkevésbé sem volt politikai tartalmu, söt K. Papp Miklós épen azért nem közölte, mert a baloldali lapszerkesztöket is satyrizaltam benne. Ha e czikken kivül küldöttem be valamit hozzá közlés végett, az igazság érdekében követelem, hogy azt közölve, az eredeti tölem származását bizonyitsa be. Különben K. Papp Miklós a Kövári László által szerkesztett „Korunk“-nál kezdette irodalmi müködését s a Dózsa Dániel „Kolozsvári Közlöny“-ben folytatta a legújabb időkig; tehát e részben — ha igaza volna is — nincs mit egymásnak szemére vessünk. — Pest, május 4 kén, 1869.

Ócsvai Árpád.

*) Az e rovatban megjelenö czikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelösséget a szerk.

**) A „Czáfolat“ közreadásával is eleget teszünk felszólaló méltányos követelésének. A hozzánk beküldött — ugy látszik — hamisitott aláirással ellátott nyilttéri közlemény eredeti kéziratát, Ujvárossy József ev. ref. megye gondnok czime alatt a sepsi-szt-györgyi postára intézett levelünkhez csatoltuk. Szerk.

---

pig pokol, mondja a spanyol nem éppen helytelenül, mert junius, julius és augustus hónapok ott csakugyan türhetetlenek.

Egy nyarat kell Spanyolország fövárosában eltöltenünk, hogy fogalmunk lehessen az ottan ez időben uralkodó höségröl.

Mint a höség, szintoly alkalmatlan a levegöt folyton betöltö, s az utczai élénk forgalom által támasztott finom por. Ez ajtókon, ablakokon és a legkisebb hasadékon át behat a lakokba s belep butort és ruhákat; csak nehány perczre nyissunk ablakot, s a szoba levegöje már is porral van megtelve.

E bajon nem rég bö vizvezetéssel segitettek némileg. Lozoya, a Sierra de Guadarrama havasaiból eredö folyócska, tizennégy leguanyiról Madridba vezettetett, s két év óta fris ivóvizzel böven ellátja a fövárost.

Ennek folytán a város terein szökö- s más kutakat ástak és fákat ültettek. A szökökutak magasra lövellik fel a hideg vizet, mely apró esöként hull vissza, s emigy leveri némileg a port és csökkenti a forróságot. Ezenkivül valamennyi utcza és tér naponként háromszor vagy négyszer megöntöztetik, hogy az emlitett két föbajon lehetöleg segitve legyen.

Ennek daczára az emlitett hónapokban, a ki csak némileg teheti, kiköltözik a fövárosból. A királyi család udvarnokaival együtt májusban Aranjuezbe megy *), a diplomatiai testület és sok elökelö spanyol család utána költözik. A többi nemesség s más vagyonosbak vagy a közép-tengeri fürdökbe, vagy a Pyrenék közé s a baszkvidékekre mennek, hogy ezeknek hüs völgyeiben s az atlanti tenger partjain töltsék a nyarat. Sokan, kiknek az emlitett tartományokba utazniok távol, vagy nehezen esik, Madrid közelében hüsebb helyre vonulnak, s e végre rendszerint vagy az Escorialt, vagy a Guadarrama-hegység magasb fekvésü falvainak egyikét választják.

*) Rectius: szokott menni, vagy ha ugy tetszik, fog menni; ez idö szerint t. i. nincs ott királyi család, mely menjen; de mikor Brehms e rajzot irta, akkor még volt.

Rendbehozva ügyeimet a fövárosban, augustus 14-kén jegyet váltottam az Escorialba menö gyorspostára, s éji tizenkettökor ezen hagytam el a fövárost.

Este viharos zápor volt s a höséget, mely ez évszakban sokszor még este is nyomasztó, meghüsitette, s a port az utczákon és a légböl leverte.

A madrid-escoriali út jó karban van, mert a királyi udvar utazván koronként rajta, föntartására némi gondot fordítanak.

Tizenkét öszvérünk jól neki iramodott, s a nehézkes kocsi sebesen robogott a Pardo felé.

Én a kocsi tetején helyezkedtem el, hogy láthassam a vidéket, melyen átmenendök valánk. Daczára a rázás- és zökkenésnek, melynek magas helyemen ki valék téve, elaludtam s csak akkor ébredtem föl, midön hideg léghuzam érintett. A Sierra de Guadarramánál valánk, melynek hócsucsai már a legszebb pirtöl fénylének.

A napot még nem láttuk ugyan, de a vidéket tökéletesen kivehettük. Kopasz az és puszta, elboritva számtalan gránitdarabbal, melyek közül némelyek háznagyságuak. A kövek közt boróka-, rozmaring- s demutka-bokrok, nehány satnya mandolafa, itt-ott egy-egy eltörpült fenyü képezik a növényzetet. Az úttól jobbra fölemelkedö Sierra de Guadarrama, mely 8000 láb magas, szintén kopasz, a fanövényzet minden nyoma nélkül.

A hócsucsok pirja laasankint elhalványult s violakék szinben vonult a Sierrán alá, a szerint, a mint magasabbra emelkedett keleten a nap.

Egy puszta kinézésü falunál, melynek temploma félig összeomlott, házai pedig jobbadán romokban hevertek, megálltunk, hogy öszvéreket utoljára váltsunk.

Innen a Franciaországba vezetö nagy országutról balra tértünk le, nem sokára egy magaslatra értünk, s én ekkor pillantám meg a világ legnagyszerübb kolostorát, az Escorialt.

A kolostor kupolái és tornyai fénylettek a reggeli naptól, mely az óriási épület számtalan ablakában tükrözödék vissza.

Ámbár Escorialtól egy órányira valánk még, de már innen is nagyszerü volt annak hatása.

Kocsink azután lejtnek ment, s a kolostorhoz tartozó birtokokba kanyarodott.

Elöbb szil- és örökzöld tölgyerdökbe jutánk, melyeknek zöldszine üditöleg hatott az azt sokáig nélkülözött szemeimre.

Az úttól balra a fák alatt vadászlak-féle, az ugynevezett Granjilla fekszik, mely V. Károly korában épittetett. E házhoz árnyas szilsétány vezet, s magas fák majdnem egészen elrejtik azt. II. Fülöp, midön a kolostort épitteté, itt lakott csaknem az egész évben.

Elhagyva az erdöt és völgyet, az út ismét hegynek tart. Jobbra az Escorial-falu, a franczia által nagyrészben elpusztitott, újból föl nem épitett piszkos hely, látható. A falu házai romokhoz hasonlitanak, csak a templom van jó karban; ebben pompás oltárkép, egyik legjobb spanyol festésztöl, látható. A kolostor rendszerint e falu nevén nevezetik, jóllehet, tulajdonkép nem Escorial, hanem sz. Lörincz kolostora a neve.

A sz. Lörincz kolostora az emlitett falutól mintegy óranegyednyire, a Sierra de Guadarrama egy ágának tövében fekszik.

A kolostor közvetlen szomszédságában lassanként egy második, nagyobb falu keletkezett, mely Felsö Escorialnak neveztetik, megkülönböztetésül az emlitett helytöl, melyet Alsó-Escorialnak hinak.

Alsó-Escorialtól balra, hegynek fölfelé a kolostorhoz árnyas liget, ugynevezett Jardin de abajo, vezet. Ebben van egy nyaraló, la casa del Principe, elefántcsontból müvészi faragványokkal s értékes olajfestményekkel; utóbbiak közt egy madonna Rafaeltöl, s több mü Murillotól.

A kolostor felett tiszta, sötétkék volt az ég, minö Európában csaknem egyedül Madrid körül látható, s a szürke kövekböl épitett faláknak, a nagy kupoláknak, s két kö, valamint a többi, palával fedett tornyoknak oly tisztán valának kivehetök körrajzai, hogy a legkisebb rést is föl lehetett volna fedezni a számra faragott köveken.

Mi az óriási épület mellett haladtunk el a diligence irodába. Ez egy vendéglöben van. Mivel itt el volt már valamennyi szoba foglalva, máshol kelle szállást keresnem; fondából fondába szaladgáltam, de mindenhol azt válaszolták, hogy a lakok már is töltelvék vendégekkel.

Végre egy obscurus korcsmában kaptam egy szerény szobácskát.

A szt Lörincz kolostorát, vagy — hogy szokott nevén nevezzük — az Escorialt, köztudomás szerint, II. Fülöp épittette.

E kegyetlen király a szt-quentini csata elött fogadást tön szt Lörinczuek, hogy tiszteletére olyan emléket emeltet, a minö még nincs, ha e szent a megkezdendö csatában gyözelemre segiti a spanyol hadsereget.

Fülöp egy részröl, hogy fogadalmát teljesitse, más részröl, hogy a San-Justóban eltemetett atyja, V. Károly holttestének, magának és a következendö spanyol uralkodóknak ravatalt emeljen, hozzáfogott az épittetéshez.

E végre a Sierra da Guadarrama közvetlen szomszédságában egy erdös hegyvidéket választott, hol elegendö mennyiségü viz, szép gránit darabok s épületfa valának kaphatók.

Az e vidéken feküdt falvakat felgyujtották, lakosaikat szétkergették, s fekvöségeiket az épitendö kolostornak tulajdonul adományozták.

Napszámosoknak 30,000 embert hajtottak összse, s hogy szét ne fussanak, katonák által vigyáztattak rájok.

Az épitést külföldi, föleg olasz müvészek vezették, s fizetést csak is ök, még pedig folyvást aranyban kaptak.

A kemény szivü épittetö a kolostortól mintegy óranegyednyire fekvö magas sziklacsúcsról nézte az épület emelkedését. E sziklába két ülöhely van kivágva, az egyik állitólag a király, a másik neje számára. E sziklát mai napig is II-dik Fülöp székének nevezik.

A kolostor mögött emelkedö hegységben tarka márvány található; Fülöp felhasználva e körülményt, márvány-bányákat nyittatott, a nyert köveket megcsiszoltatta, s a templomban táblázatokra fordittatta. Innen van a kolostorban a sok márványmü.

(„Pesti Napló.“)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

NEM HIVATALOS

(200) (3—*)

Nagy Bazár

Kolozsvárt

czipész- és kalapos-müvekből

u. m.

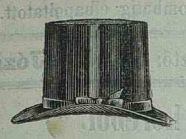

1 darab gyermek-kalap, fekete 1 ft 20 kr. 2 frt 20 kr.
1 darab férfi-kalap, szines, filtz 1 frt 20-tól 5 frtig.
1 darab gyermek szalmakalap, felszerelve 30 krtól 2 frtig.
1 darab férfi szalmakalap, 30 krtól, 3 frtig.
1 darab férfi Panamakalap 3 frt 20 krtól, 5 frtig.

1 pár gyermek félczipő 60 kr.
1 „ „ czipő czuggal vagy elölfüzövel 1 frt 10—1 frt 90 krig.
1 „ nöczipö, brünell, czuggal 2 ft 80 kr.
1 „ „ „ elölfüzövel 3 frt.
1 „ „ lakkorral 3 frt 40 kr.
1 „ „ félmagas, finom, elölfüzö 3 frt 80 kr.
1 „ „ egészmagas 4 frt 80 kr.
1 „ „ szines, elölfüzö 3 f. 80—4 frt.
1 „ „ börből czuggal 3 frt.
1 „ „ egész finom„ kesztyübörből 4 frt 50 kr.
1 „ „ bársony, elölfüzö 3 frt 10 kr.
1 „ „ bör, báránybörrel bélelve 3 frt 60 kr.
1 „ „ női pongyola papucs 1 frtól 1 frt 45 krig.
1 pár férfi pongyola papucs 1 frt 10 — 1 ft 70 krig.
1 pár férfi czipö, chagrinbör, egyes talppal 5 frt.
1 pár férfi czipö, chagrinbör, kettös talppal 5 frt 50 kr.
1 pár férfi czipö, vikszosbör, egyestalppal 5 frt.
1 pár férfi vikszosbör, kettöstalppal 5 frt 50 kr.
1 pár férfi czipö, borjubör szegélylyel, egyestalppal 5 frt 50 kr.
1 pár férfi czipö, franczia, lakkorral, egyestalppal 6 frt.
1 pár férfi czipö borjubör- glacé, franczia legfinomabb lipcsei talp, rézszeg- és rézsróffal 6 frt 60 kr.
1 pár gummi félczipö gyermeknek 60 — 80 kr., hölgyeknek 1 frt., férfiaknak egész finom 2 frt.

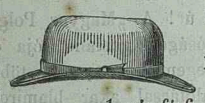

Csapó Sándor.

Első fehérnemü gyári raktár!!!

Duha Kristóf-nál,

Belközép-utcza, 457-dik számu kisegitó alatt.

Alólirt teljes tisztelettel bátorkodik a n. é. t. cz. közönséggel tudatni, miszerint gyári raktárát a tavaszi idényre megnagyobbitván és összeköttetései nevezetes gyárosokkal lehetövé teszi, mindennemü fehérnemüket valóságos **bécsi gyari áron** szolgálni.

Tájékozásul szolgáljon az alant jegyzett árak, u. m.:

Férfi leningek, rumburgi vagy hollandi vászon ból, 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 60 kr, 4 frt, 4 frt 50 kr, 5 frt 50 kr, 6, 7 frttól 10 frtig.

Férfi schiffon, 1 frt 25 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt, 2 frt 40 kr, 2 frt 80 kr, 3 frt, 3 frt 20 kr.

Férfi szines ingek, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Férfi gatyák, magyar, német állásu, 90 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt.

Női ingek, 2 frt, 2 frt 50, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4, 5, 6, 8 frt.

„ corsettek, hálóréklik, 2 frt, 2 frt 50 kr, 2 frt 80 kr, 3 frt, 4, 5, 6, 8 frt.

Női gatyák, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr, 2 frt.

Zsebkendö, fehér, 2 frt 80 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4—5 frt, 5 50 kr, 6, 7, 8, 10 frtig.

Továbbá dusan ellátott raktár, **rumburgi, hollandi, creasi** és **bécsi húzi** vásznak, ugy minden e szakhoz tartozó czikkek.

Varrógép-tulajdonosoknak valóságos Clarkalas Paislei, 6 szálu gépczérna és tö kapható. — Számos látogatását kéri

Duha Kristóf.

☛ **Figyelmeztetés!** Vidéki megrendeléseknél kéretik a nyak- és vállbőség pontos megjelölése; megrendelések pontosan teljesittetnek és nem pászoltak becseréltetnek. (237) 2—3

Elv: „Felötlő olcsóság!“

Alólirott figyelmeztet azon nevezetes **tökéletességre,** a melyre

kézmüáru-raktárát

legujabb időben emelte, s a t. cz. közönség becses tekintésére ajánlja gazdagon ellátott.

Rövid- és **díszáru-**, **porczelán-**, **köedény-**, **finom üveg-** és **mindenféle tükör-**, végre **fa-** és **vasbutor** raktárát.

☛ Hasonlólag ajánlja a nála folytonosan található **orláti márcziusi sör raktárát** 1 és ½ bécsi akós általalagokban, további **orláti kiviteli márcziusi sörét** eredeti ládákban 24 nagy palaczkkal, ládáját 7 frt 60 kron, s a sértetlenül visszaérkezett 24 üres palaczkkal ellátott ládáért 2 frt 40 krt visszapótol.

TEUTSCH J. B.

(433) (10—*) Segesvártt.

---

236 2—3

Czetz J. és Társa

divat-kereskedésének, megjöttek a **legujabb divatu,** és **külömbféle alaku**

SZALMA-KALAPOK,

izletesen **diszitve,** s **diszitetlen,** a diszitéshez finum **franczia-virágok, szalma-virágok, fonatok** és **szalagok.**

Továbbá: a legujabb divatu

tavaszi és nyári-napernyők,

finum Batiszt,- Jaconet- és Pergalin-

ruhaszövetek, szines és **fekete nöi-topánok, kész férfi-ingek,** nagyválasztásban s jutányos árakért.

---

(53) 15/5 (2—3)

POPP J. G. Gyakorl. fogorvos urnak

Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

Drahotusz, jan. 3-án, 1868.

Tisztelt uram!

Egy év eltelte után nem tehetem, hogy **Anatherin-Szájvize** *jelessége felöl* háládatos elismeréssel ne emlékezzem meg. Nem csak rajtam, hanem minden ismerösemnél és barátomnál, a bel és külföld különböző részeiben, *felülmúlhatlan, meglepő, gyógyhatása* kitünöen bebizonyult, és sokan irásban fogják önnek hálájukat ny latkoztatni.— Bebizonyult, hogy *ez egy oly gyógyszer, a mely — nem mint sok más csak kevés ideig használ. Az Anatherin-Szájviz hatása változatlan marad, mindig ugyanazon erővel, ugyanazon gyógyitó hatással bir.*

Még azt is meg kell emlitnem, hogy Orlich Klemens úr Rovigneban, *a ki sokéves, megrögzött, roszfajú szájbetegségben szenved,* a mely, daczára a folytonoson használt orvosi segélynek *gyógyithatlannak tartatott,* azt irá nekem, hogy *Anatherin-Szájvizének csak husz napi használata után is feltünö javulásnak örvend, s foghúsa egészséges külsöt mutat.*

Egyuttal **Anatherin fogpépét** is dicséröleg kell kiemelnem.

Fogadja Ön hálám nyilatkozatát és nagyrabecsülésem biztositását; melylyel maradtam

alázatos szolgája:

ZAWADZKI JÓZSEF, lovag.

Egy palaczk ára mint eddig 1 frt 40 kr. o. ért.

Kapható: **Kolozsvártt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J.** és **BINDER** gyógyszerészek és **KÁRVÁZY J.** *Tordán:* Wolff gyógyszerész. *Déézsen:* Krémer Sámuel. *Déván:* Bosniaki és Gergely. *Medgyesen:* Folbert gyógysz. *Nagy-Enyeden:* Oberth J. gyógysz. *M.-Vásárhelyt:* Fogarasi D. és Bucher. *Szászvároson:* Leonhardt. *Szász-Régenben:* Traugött és Wachner. *Zilahan:* Weiss gyógysz *Sz.-Somlyón:* R. Tarsa Ign. *Kézdi-Vásárhelyt:* Nagy Jakab. *Böszörményben:* Lányi J. gyógysz *Nagy-Bányán:* Papp gyógysz. *N.-Károlyban:* Jellinek gyógysz. *Szinyér-Várallyán:* Gerber gyógysz *Szebenben:* Sill Mih., Müller gyógysz. Zöhrer, Steiner. *Brassóban:* Fabik gyógysz. Jekelius gyógysz Anken C. és társa. *Károly-Fehérvárt:* Wagner könyvárus. *Segesvártt:* Markus Fr. Teutsch J. B. Misselbacher. *Beszterczén:* Dietrich és Fleischer. Tergovits Ed. Nussbeck, Textoris G. M. *Nyiregyházán:* Bacsai B. gyógysz. Reich, Pavlovich. *Balázsfalván:* Fülep és társa. *N.-Almáson:* Bech M. *Gy.-Szt.-Miklóson:* Mikó M. *Sz.-Udvarhelyt:* Beczási Em. *Földvárt:* Temmer E.

Alkalom! AZ OSZTRÁK KORONAHERCZEGHEZ

Bécs. Ecke der Bognergasse **Bécs.**

Az egész múltévi idény raktára

bámulatos olcsó áron végképen eladatik,

175 u. m. 15/5 4—24

Angol czérna barège röfe 25, 30 kr.
Franczia Jaconna, Percaline és mousseline röfe 30, 35, 40 kr.
Chiné alpacca, ezelött 1 frt. most 50 kr. röfe.
Franczia sultanine, ezelött 2 frt. most 75 kr. röfe.

Legjobb franczia foulard, röfszéles, 1 frt 10, 1 frt 30 kr. röfe.
Vonalos poult de soie, egészen avatott selyem, röfe 1 frt 50 krtól 2 frtig.

☛ Kezesség mellett egy fekete selyem finom ruha, 10 röf 18 frt. ☚

☛ Minták kivánságra ingyen küldetnek.

DIAMANT és MÜLLER.

☛ Éppen most jelent meg ☚

és **Stein János** erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében Kolozsvártt kapható:

L'homme qui rit.

HUGO VICTOR

az egész müvelt világ által nagy érdekeltséggel várt uj regényének franczia eredetije.

4 kötet 16 frt.

A nevető ember.

Regény. Irta HUGÓ VICTOR. Forditotta HUSZÁR IMRE.

I. kötet. Ára 2 frt.

Jean de Chazol.

Regény. Irta UCHARD MARIO. Forditotta HUSZÁR IMRE.

2 kötet. Ára 2 frt 40 kr.

Zrinyi Ilona, életrajza.

Irta HORVÁTH MIHÁLY. Ára 1 frt 20 kr.

Riadó. Költemények az 1848—49-ki magyar szabadságharcz idejéből.

Szerkesztette **Léczfalvi B. László.** Ára 1 frt.

Szabadság lantja. Költemények az 1848-49-i függetlenségi harcz idejéből. Szerkesztette **Botond.** Ára 1 frt.

☛ Törvénykezési munkák. ☚

Jogtudományi szemle,

a m. kir. igazságügyminiszterium törvénykészitési osztályának rendes közlönye.

Egyes füzet ára . . . . . — frt 50 kr.
¼ évre . . . . . 2 frt 50 kr.
½ évre . . . . . 5 frt — kr.

Az 1865|8-dik évi országgyülési TÖRVÉNY-CZIKKEK II-dik füzete 1868. XXVII—LVIII. 8-rét 1 frt 20 kr. Zsebkiadás 1 frt 40 kr. Ugyanennek 8-rétü teljes kiadása 2 frt — kr. Zsebkiadás 2 frt — kr. Csinos diszkötésben 2 frt 80 kr.

Magyarországi Rendeletek Tára.

Harmadik évfolyam 1869, 1, 2, 3-ik füzet. Ára 1 frt 10 kr.

---

(194) 4—*

☛ Figyelemreméltó! ☚

A **Széchenyi zuhanyos fürdő** alólirt tulajdonosánál minden időben található több száz darab **száraz deszka** és kész **padozat** (padimentum) a legjutányosabb árban.

Csiky József,

a Széchenyi fürdő tulajdonosa, külmonostor-utcza, 59. sz.

---

243 2—3

Dr. Csávásy Gyula

köz- és váltó-ügyvéd

irodáját Kolozsvártt, királyutcza 20. számu Bojtha-féle házban megnyitván,— szolgálatait a t. cz. városi és vidéki közönségnek ezennel felajánlja.

---

245 15/5 1—1

Fontos háziszer

Orvostudor **HOFFMANN**

fehér növény-mell-szörpe

eléggé ismert kitünö minöségében mint enyhitö szer *torokgyuladás, rekedtség, nyálkásság, torokgyik, nátha, hurut,* sat. ellen, 2 ft., 1 ft. és 50 kros palaczkokban valódi minöségben mindig kapható:

Segesvártt: TEUTSCH J. B. urnál.

Orvostudor **Hoffmann**

fehér növény-mell-szörpe

mell- és torokbetegeknek.

Négy év óta szenvedtem fájdalmas *köhögésben, vizszürásban* és *aranyeresbajban.* Minden szer és tetemes költség daczára, melyet nem kiméltem, nem valék képes magamnak enyhitést szerezni. Ajánlás következtében hozattam magamnak Seltmann C. A. paszománt kereskedéséböl Burgstädtben egy palaczk orvostudor **Hoffmann-féle fehér növény-mell-szörpet,** s már ez egy palaczk használata után is tetemes enyhülést éreztem, s a második palaczk elhasználása után megszünt a köhögés és vizszürás, s a más bajomat illetö leg anynyira enyhültem, hogy most egé szen jól érzem magam.

Kötelességemnek tartom tehát ezen kitünö szert minden hasonló bajban szenvedönek a legmelegebben ajánlani.

Hartmannsdorf, márczius-hó 1864.

KRÖSZNER GYÖRGY,
birtokos

---

239 15/5 3—26

Első osztrák

Velocipéde-gyárraktár,

iskolával egybekötve.

LENZ C.

Bécs, Landstrasse, Marxergasse № 9. készit mindenféle

Velocipèdeket

különböző német, angol és amerikai *minták, szerkezetek és felszerelések szerint.*

2 kereküeket *fiugyermekek* és *férfiak* számára, általános használatul.

3 kereküeket *hölgyek* és *gyermekek* számára, kertben, parkokban és falún való használatul. Legjelesebb minöség mellett a legolcsóbb árak. Kéretik e gyár készitményeit rosszabb minöségü külföldiekkel össze nem téveszteni.

---

238 2—3

Aviso.

Kerestetik egy szakértő czukrász az idei fürdő-idényre **Báznán:** fizetés 100 forint junius, julius és augustus hóra, szállás és koszttal. Levélbeli ajánlatokat elfogad

BINDER JÓZSEF,
vendéglö- és fürdö-bérlö
Báznán.

---

(121) 15/5 (8—12)

A t. cz. közönség általánosan, különösen pedig *szálloda-tulajdonosok, kávésok* és *vendéglősök* figyelmeztetnek a *meleg évszak közelgésével* a **világhirü** cs. kir. kiv. szabad.

hordozható jégpinczékre és érez pezsgö-csapokra

Wiessner Antal gyárából

Bécsben, Wieden, Hauptstrasse № 60, a melyek az utolsó párisi világtárlaton kitüntettettek s mindenkor készen a raktáron találhatók, valamint megrendelhetök **Temesvárt Ludwig Grünbaum** ur által.

☛ *Minden jégpincze és pezsgö-csap megigazittatik és becseréltetik.*

Tartós segély nemi gyengeség ellen!

A 30 kiadásban megjelent, mindenkinek hasznos könyv: 198 5—12

A személyes védelem (úgynevezett **bátorság!**) eredeti kiadása, } **Laurentiustól.** Orvosi tanácsadó minden

gyengeségi állapotban. Egy kötet 232 oldalon 60 boncztani képpel. Boritékban lepecsételve. Ára 1 tallér 10 ezüst garas = 2 frt 40 kr. minden könyvkereskedés által, **Pesten Hartleben és társánál,** kapható.

30 kiadás. *E magas szám minden dicsérést feleslegessé tesz. Az eredeti kiadás minden példánya Laurentiustól a mellékelt pecséttel kell hogy ellátva legyen, mire figyelendö!*

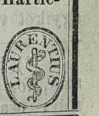

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.